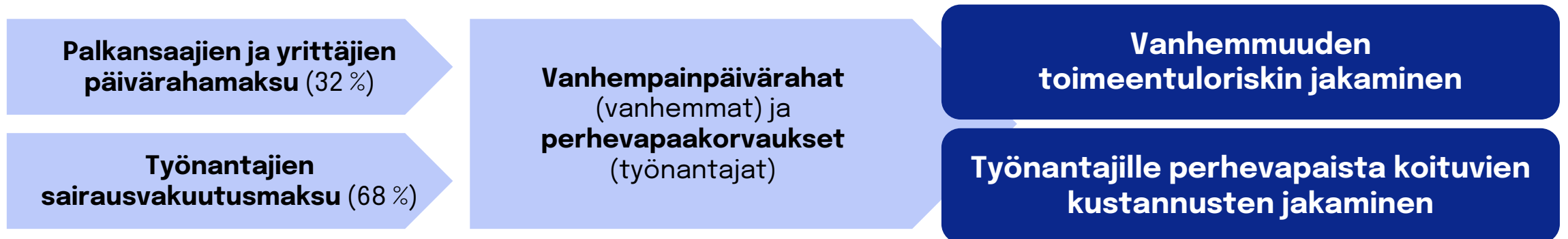

Ehdotus perhevapaiden uudistamiseksi

Perhevapaa- järjestelmä on vakuutus

Perhevapaajärjestelmä on vakuutus

- Perhevapaajärjestelmä on vakuutus, joka jakaa lapsen syntymään ja hoivaan liittyvän toimeentuloriskin kaikkien palkansaajien, yrittäjien ja työnantajien kesken
- Lapsen saaminen merkitsee vanhemmille väistämättä aikaa, jolloin ansiotyötä tehdään vähemmän tai ei lainkaan
- Ilman perhevapaajärjestelmää yksittäinen perhe – käytännössä usein äiti – kantaisi tästä aiheutuvan tulonmenetyksen itse
- Työnantajalle järjestelmä puolestaan vakuuttaa työntekijän perhevapaasta aiheutuvia kustannuksia ja tasaa niitä kaikkien työnantajien kesken

Taustaa

Taustaa

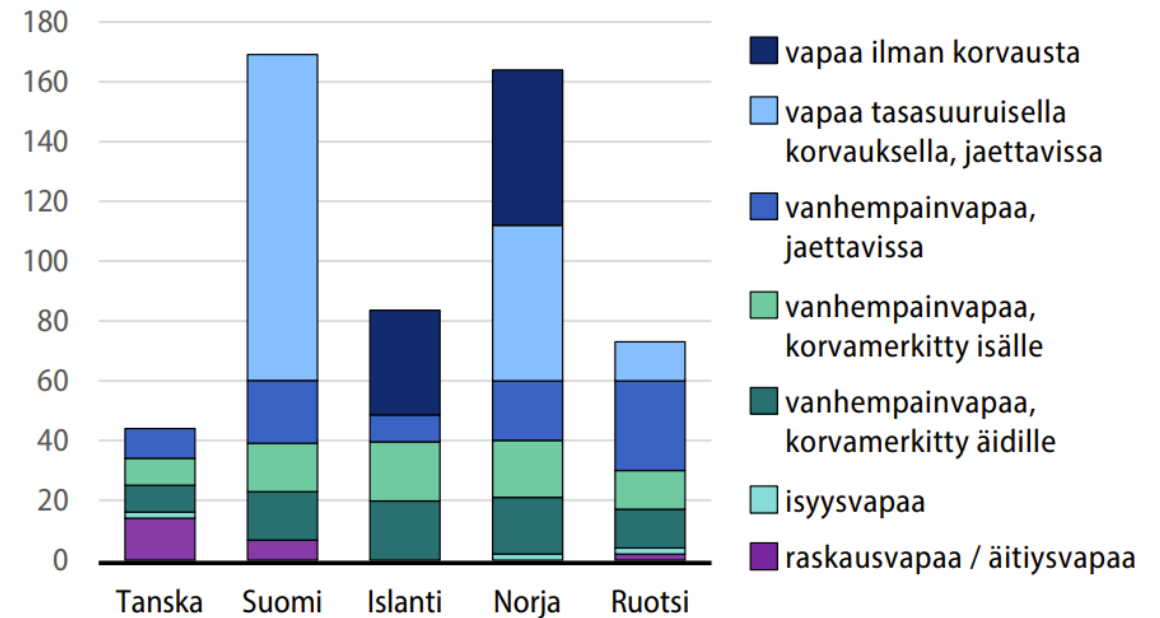
- **Naisten työllisyysaste** on matalampi ja sukupuolten välinen palkkaero on suurempi kuin muissa Pohjoismaissa, mikä osittain johtuu alle 3-vuotiaiden lasten kotihoidon taloudellisesta tukemisesta (STM:n selvitys)
- **Varhaiskasvatukseen osallistuminen** tukee lasten hyvinvointia ja sen merkitys on erityisen suuri haavoittuvassa asemassa olevilla lapsilla (STM:n selvitys)
- **Maahanmuuttajaperheissä** lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen edistää lapsen suomen/ruotsin kielen omaksumista ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan (STM:n selvitys)
- STM:n tilaamaa perhevapaaselvitys julkaistiin 1.6.2026
- Työryhmä muun muassa ehdotti kotihoidon tuen tilalle hieman pidempää vanhempainvapaata

Vertailu Pohjoismaihin

- Suomessa on ylivoimaisesti Pohjoismaiden pisimmät perhevapaat, joiden ajalta maksetaan korvaus (vanhempainpäiväraha tai kh-tuki)
- Suomessa on vähän yli vuoden mittainen ansiosidonnainen perhevapaa sekä noin kahden vuoden kotihoidontukikausi – maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme (3) vuotta
- Myös Norjassa on pitkä perhevapaa, mutta ansiosidonnaisen vanhempainvapaan jälkeen tasasuuruista korvausta maksetaan vain siihen saakka kunnes lapsi on 19 kuukauden ikäinen
- Äidille kiintiöity vapaa on pisin Tanskassa ja Suomessa, lyhyin puolestaan Ruotsissa

Kuvio 2. Perhevapaat Pohjoismaissa 2025 (viikkoa)

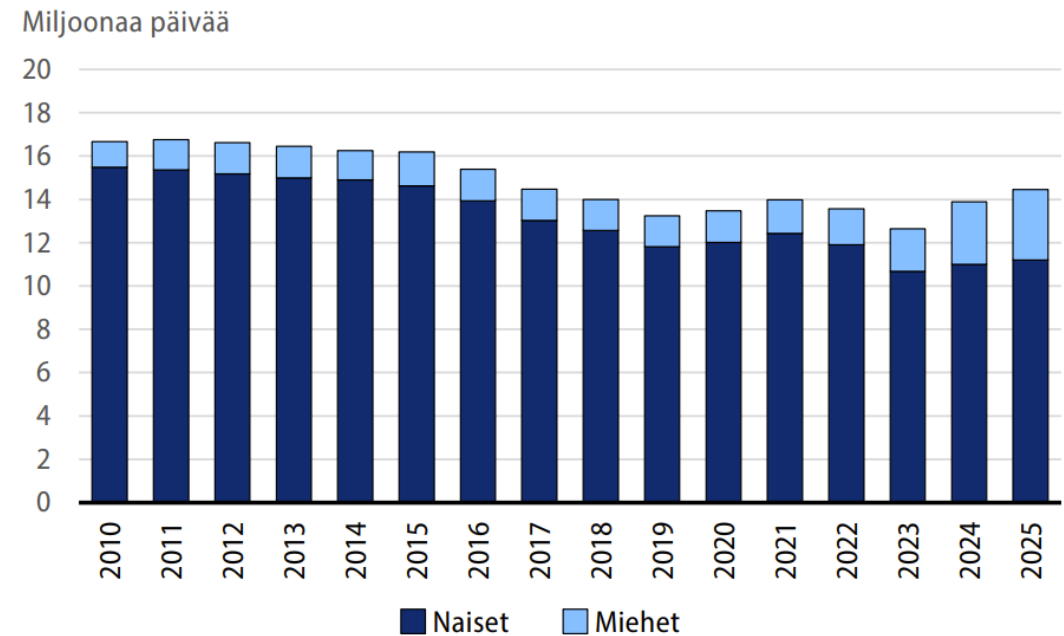
Lähde: Dobrotic ym. 2025. (Huom. kuvion tiedot koskevat vuotta 2024.)

Lähde: STM:n perhevapaaselvitys

Vanhempainpäivärahojen jakautuminen

- Suomessa 2000-luvulla perhevapaisiin tehtyjen uudistusten yksi keskeisimpiä tavoitteita on ollut edistää vanhempainvapaiden tasaisempaa jakamista vanhempien kesken
- Uudistuksista huolimatta miesten osuus käytetyistä vanhempainrahapäivistä kasvoi hitaasti elokuussa 2022 voimaan tulleeseen perhevapaauudistukseen asti
- Vuonna 2022 miehille korvattujen päivien osuus oli 12 prosenttia – vuonna 2025 osuus kasvoi 22,5 prosenttiin

Kuvio 3. Korvatut vanhempainpäivärahapäivät sukupuolen mukaan 2010–2025.

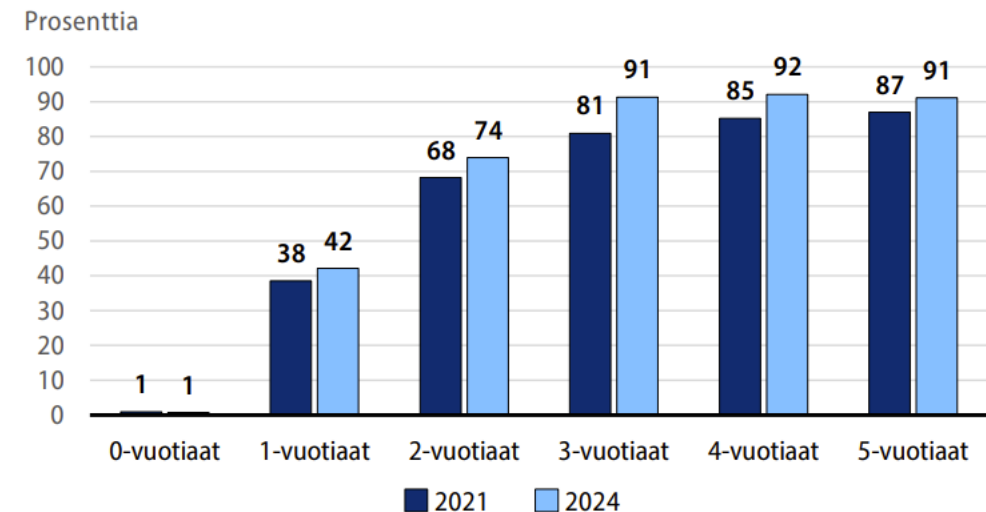
Lähde: Kela (Kelasto, Vanhempainpäivärahojen saajat).

Lähde: STM:n perhevapaaselvitys

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste

- Alle 3-vuotiaista lapsista 40 prosenttia ja 3–5-vuotiaista lapsista 92 prosenttia osallistui varhaiskasvatukseen vuonna 2024.
- Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on vieraskielisten lasten kohdalla hieman matalampi kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien lasten kohdalla. Ero korostuu varsinkin 1–2-vuotiaiden lasten ikäryhmässä.

Kuvio 8. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus ikäryhmästä, 2021 ja 2024.

Lähde: Tilastokeskus (2026).

Lähde: STM:n perhevapaaselvitys

Ehdotus perhevapaiden uudistamiseksi

Uudistuksen tavoitteet

- Parantaa lapsiperheiden toimeentuloa
 - Nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta
 - Nostaa vanhempien työllisyysastetta
 - Vahvistaa työelämän ja vanhemmuuden tasa-arvoa
 - Mahdollistaa osaltaan lapsitoiveiden toteutuminen
-
- *Mallin pääperiaatteet on kuvattu puolueen tuoreessa tavoiteohjelmassa (2026)*

Keskeiset muutokset

1. **Poistetaan nykymuotoinen kotihoidontuki** – mutta kasvatetaan samalla maltillisesti ansiosidonnaisten perhevapaapäivien määrää (+40 päivärahopäivää)
2. **Kannustetaan vapaiden tasaiseen jakamiseen** – tehdään siirretyistä perhevapaapäivistä vähimmäispäivärahan suuruisia (31,99 €/päivä eli noin 800 €/kk)
3. **Nostetaan ansiosidonnaisten vanhempainpäivärahojen tasoa**, jotta perhevapaa ei laske perheen tuloja ja elintasoa niin paljon kuin nykyisin – korkeampi vanhempainpäiväraha tasaa myös kustannuksia työnantajien kesken
4. **Pidennetään vanhempien yhtäaikaisen perhevapaan pituutta** kolmesta (3) viikosta viiteen (5) viikkoon, jotta vastasyntynyt ja äiti saavat apua ja tukea arkeen heti synnytyksen jälkeen

Huom! Työsopimuslain mukaiseen hoitovapaan enimmäispituuteen ei tulisi muutosta – jatkossakin lasta voisi jäädä hoitamaan siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kolme (3) vuotta. Vanhempainpäivärahauden jälkeinen vapaaseen ei saisi jatkossa yhteiskunnan tukea.

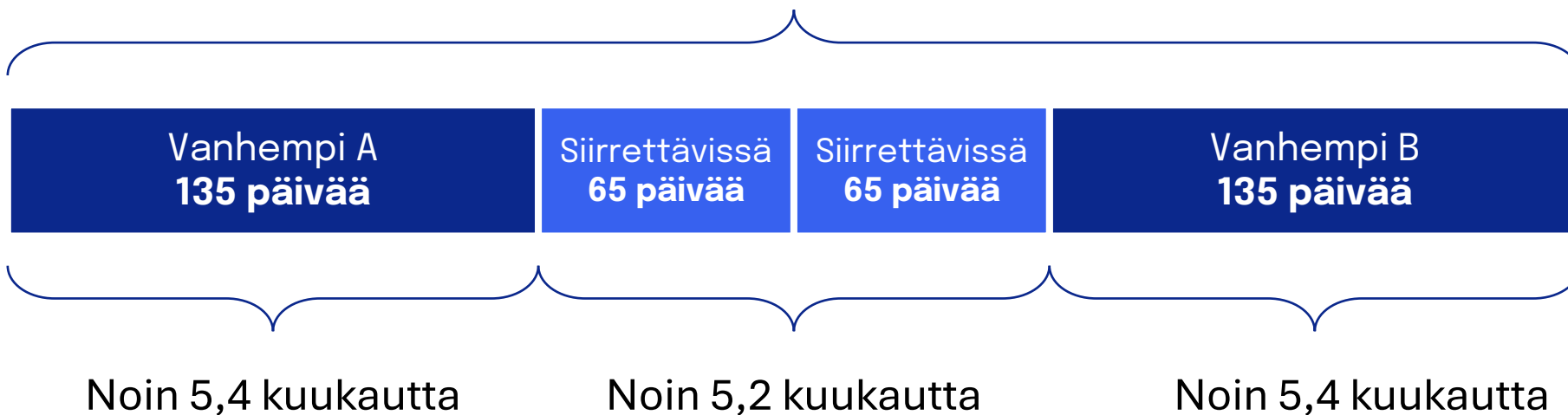
Uusi malli lukuina

Uusi malli

Lapsen kumpikin vanhempi saa **200 päivää** ansiosidonnaista vanhempainpäivärahaa. Päivärahat riittävät noin **32,5 viikon** eli yli **7,5 kuukauden** perhevapaaseen.

Päivärahan suuruus lasketaan kaavalla $0,75 \times \text{vuositulot} / 300$.
Päivärahan suuruus on kuitenkin minimissään 31,99 €/päivä.

Yhteensä
400 päivää eli **67 viikkoa** eli **16 kuukautta**

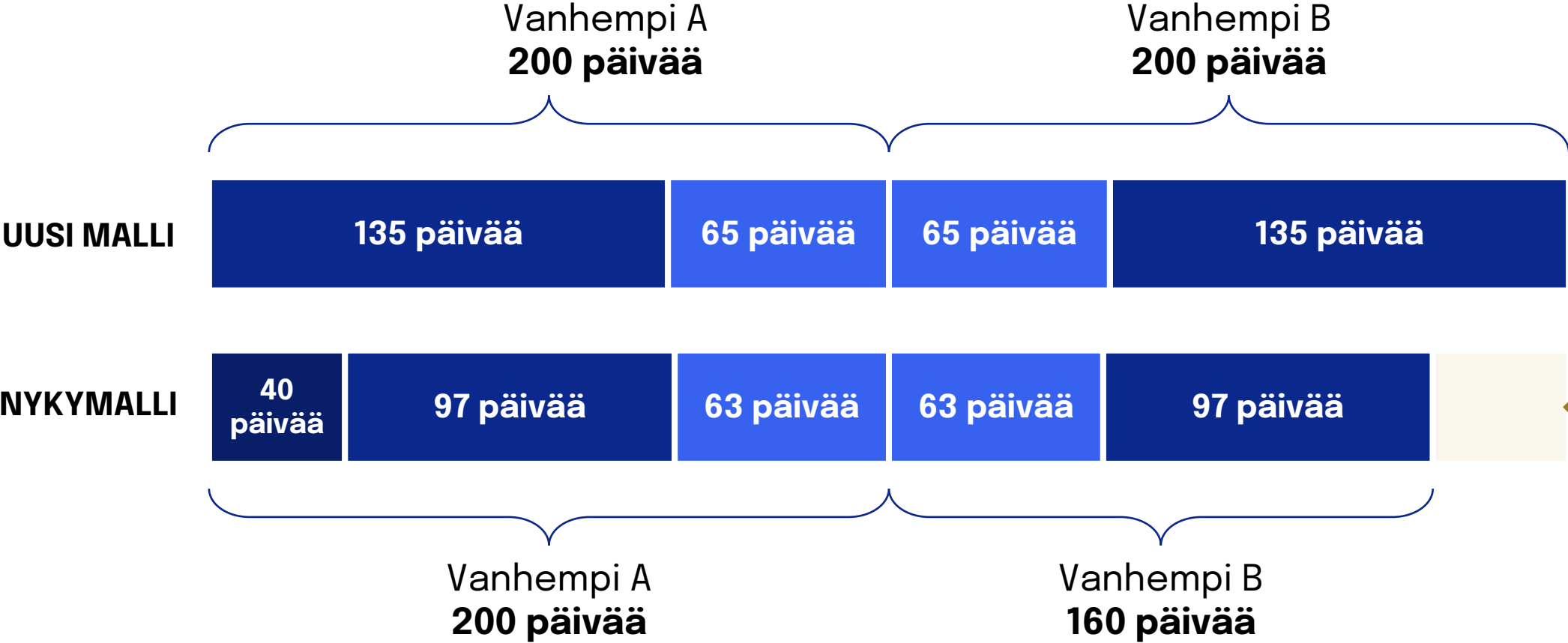

Ansiosidonnainen suuruus noin
75 % palkkatasosta

Vanhemmalta toiselta siirretyt päivät
31,99 €/päivä eli noin **800 €/kuukausi**

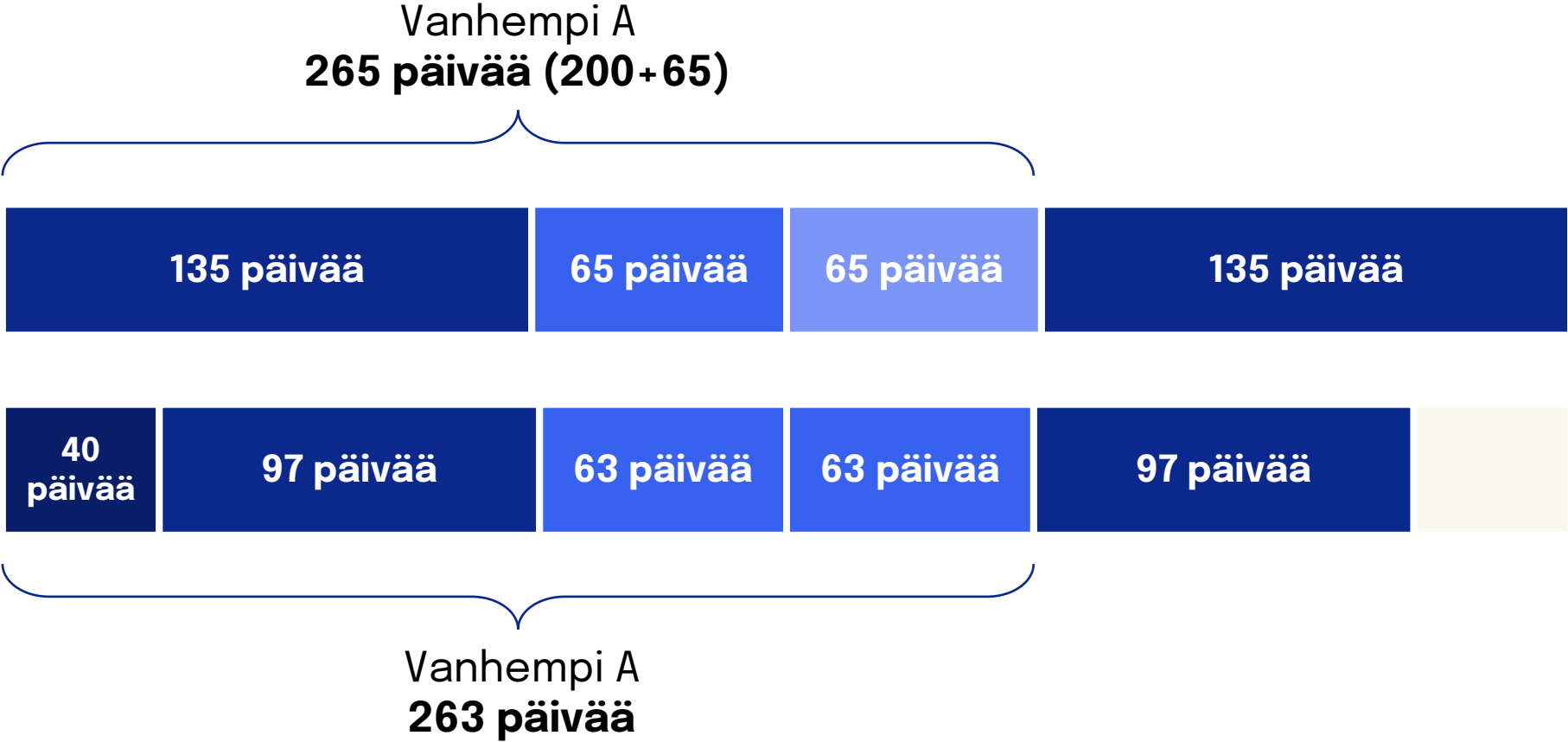
Vertailu nykymalliin

Ansiosidonnaisten perhevapaapäivien määrä kasvaa yhteensä **40 päivällä**

Vertailu nykymalliin

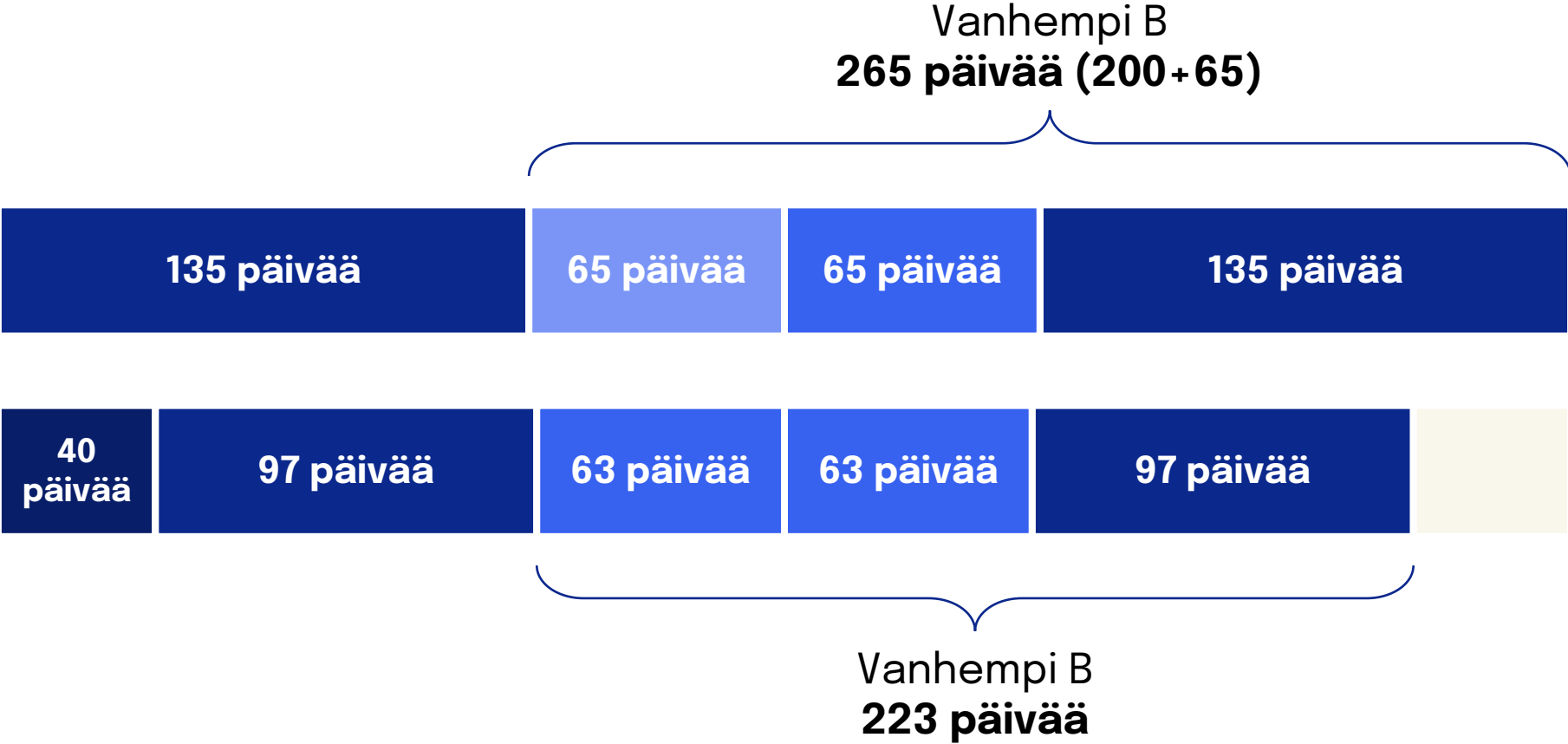
Perhevapaapäivien enimmäismäärä kasvaa **kahdella (2) päivällä**

*) Vähimmäispäivärahan suuruinen (31,99 €/päivä)

Vertailu nykymalliin

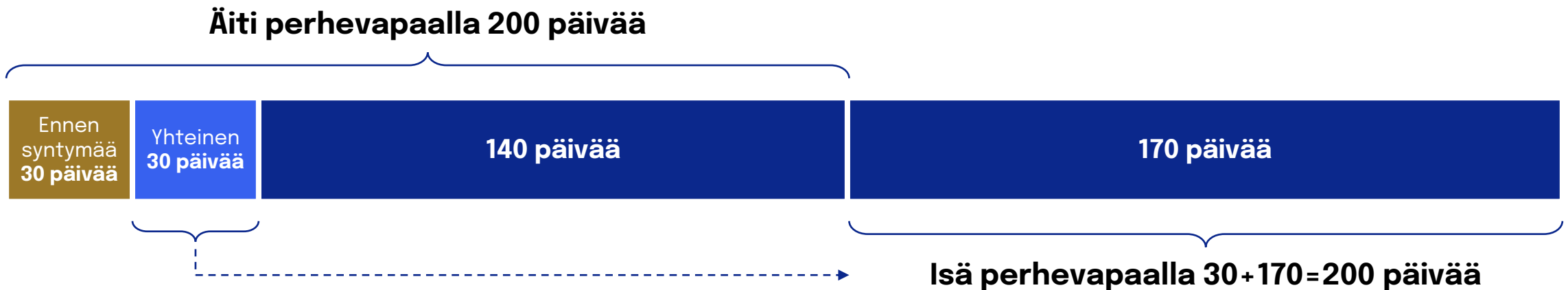
Perhevapaapäivien enimmäismäärä kasvaa **42 päivällä**

*) Vähimmäispäivärahan suuruinen (31,99 €/päivä)

Esimerkkilaskelma

- Äiti jää raskausvapaalle **30 päivää** ennen laskettua aikaa
- Lapsi syntyy laskettuna aikana, joten äiti on perhevapaalla syntymän jälkeen **170 päivää**
- Isä jää äidin ja vastasyntyneen lapsen kanssa kotiin viideksi viikoksi (**30 päivää**)
- Äidin perhevapaan päättyessä isä jää kotiin **170 päiväksi**
- Lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen noin 15 kuukauden iässä

Vaikutuksia

- Vahvistaa kannustimia vanhempainvapaan tasaiseen jakamiseen vanhempien kesken – myös niissä tilanteissa, joissa vanhempien välillä on suuret erot vuosituloissa
- Vahvistaa kannustimia perhevapaalta työelämään palaamiseen ja lapsen varhaiskasvatuksen aloittamiseen
- Lisää tasa-arvoa työelämässä ja vanhemmuudessa
- Nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta
- Luo kannustimia mutta säilyttää perheiden valinnanvapauden

Työnantajat

*Tasataan perhevapaista syntyviä
kustannuksia työnantajien kesken*

Perhevapaista aiheutuvat kustannukset työnantajille

- Palkkakustannusten ja työnantajalle maksettavan vanhempainpäivärahan välinen erotus, jos TES:ssä tai työsopimuksessa on sovittu perhevapaalla maksettavasta täydestä palkasta
- Epäsuoria kustannuksia voi aiheutua esimerkiksi sijaisen rekrytoinnista ja perehdytyksestä sekä hallinnollisista kuluista
- Isien pitämien perhevapaiden yleistyessä ja pidentyessä myös isien työnantajille syntyvät kustannukset kasvavat
- Kustannukset synnyttävät työnantajalle ”äiti- tai isäriskin”

*) Korvattava osuus pienenee suuremmilla tuloilla

TES:n mukainen palkka 3000 €

Noin 70 %*

Noin 30 %

Ehdotus: Tasataan kustannuksia työnantajien kesken

Pienennetään yksittäisen työnantajan ”vanhemmuusriskiä” ja kustannusvastuuta

1. Korotetaan vanhempainpäivärahojen tasoa, jotta työehtosopimuksen mukaisen palkan ja vanhempainpäivärahan välinen erotus pienenee
2. Maksetaan perhevapaakorvaus jatkossa molempien vanhempien työnantajille
3. Lisäksi annetaan työnantajalle oikeus hakea korvausta tilanteissa, joissa vanhempi jää hoitamaan sairastunutta lasta tilapäiselle hoitovapaalle

Muutos nostaisi maltillisesti työnantajan sairausvakuutusmaksua, mutta vähentäisi yksittäiselle työnantajalle koituvia kustannuksia työntekijän perhevapaan koittaessa (toisin sanoen sekä vakuutuskorvaus että vakuutusmaksu nousevat)

Ansiosidonnainen vanhempainpäiväraha
(Kela maksaa työnantajalle)

Työnantajan osuus
(Kustannus)

Esimerkiksi 75 %

Esimerkiksi 25 %

Vaikutukset julkiseen talouteen

Uudistuksen reunaehdot ja vaikutukset

- *Esitelty malli on vasta keskustelunavaus*
- Ennen uudistuksen toteuttamista tarvitaan tarkempia laskelmia ja vaikutusarvioita
- Kokoomuksen näkökulmasta perhevapaa-uudistus ei saa heikentää valtiontaloutta, työllisyyttä tai työelämän tasa-arvoa
- Sotu-rahastoihin ja sotu-maksuihin kohdistuvat vaikutukset arvioitava huolella suhteessa uudistuksesta saataviin hyötyihin (esimerkiksi työntajien ”vanhemmuusriskin” minimoiminen)
- Ehdotetulla mallilla voisi olla julkiseen talouteen sekä myönteisiä (työllisyys) että kielteisiä vaikutuksia (kustannusten kasvu)
- Osa vaikutuksista toteutuisi pidemmällä aikavälillä (varhaiskasvatusasteen nousun vaikutukset oppimistuloksiin ja kotoutumiseen), osa lyhyemmällä aikavälillä (kotihoiton tuen poistuminen ja varhaiskasvatuspalvelujen kustannusten nousu)

Vaikutukset julkiseen talouteen

Julkista taloutta vahvistavat vaikutukset

+

Työllisyysaste vahvistuu

(Valtiontalous, kuntatalous, sotu-rahastot, eläkejärjestelmä)

+

Kotihoidontuen lakkauttaminen

(Kuntatalous → kuntien valtionosuusjärjestelmä)

+

Siirrettyjen vanhempainvapaapäivien alempi korvausaste*

(Sairausvakuutusjärjestelmä, työtulovakuutus)

—

Varhaiskasvatuspaikkojen määrä kasvaa

(Kuntatalous → kuntien valtionosuusjärjestelmä)

—

Perhevapaapäivien määrä kasvaa (+30 päivää)

(Sairausvakuutusjärjestelmä, työtulovakuutus)

—

Vanhempainpäivärahan korvausaste nousee

(Sairausvakuutusjärjestelmä, työtulovakuutus)

Huom! Mallissa kunnille aiheutuva nettomenojen kasvu huomioidaan valtionosuusjärjestelmässä (kompensoidaan 100-prosenttisesti)

**) jos vapaat eivät jakaudu tasan vanhempien kesken*

Muut vaikutukset

Muut vaikutukset ovat
puhtaasti positiivisia

+

Lapsiperheiden toimeentulo paranee

(Työtulojen määrän ja vanhempainpäivärahan korvausasteen kasvu)

+

Työelämän tasa-arvo vahvistuu

+

Vanhemmuuden tasa-arvo vahvistuu

+

**Sukupuolten palkkaero kaventuu ja
naisten eläkekertymä kasvaa**

+

Varhaiskasvatusaste nousee

(Oppimistulokset, kotoutuminen)

Varovainen arvio vaikutuksista

Muutos	Vaikutus julkiseen talouteen
Kotihoidontuen poistaminen	+164 milj. euroa
Ansiosidonnaisten päivien lisääminen (40 päivää)	-125 milj. euroa
Päivärahapäivien korvausasteen nostaminen (75 prosenttiin)	-100 milj. euroa
Siirrettyjen päivärahapäivien alempi korvausaste (31,99 €/päivä)*	+100 milj. euroa
Perhevapaakorvauksen laajentaminen	-50 milj. euroa
Muut etuuskustannukset	+/-0 euroa
Varhaiskasvatuksen kustannukset	-360 milj. euroa
Työllisten määrän kasvu (18 000 työllistä * 22 500 €/työllinen)	+405 milj. euroa
Yhteensä	+34 milj. euroa

**) Keskimääräinen ansiosidonnainen päiväraha miehillä 2496 €/kk ja naisilla 1835 €/kk. Vähimmäispäiväraha 800 €/kk.*

Taustainfo

Taustainfo: Perhevapaiden rahoitus

- Ansiosidonnaiset vanhempainpäivärahat rahoitetaan työtulovakuutuksesta, jonka rahoitukseen osallistuvat työnantajat ja työntekijät sekä pieneltä osin valtio. Myös työnantajille maksettava perhevapaakorvaus rahoitetaan työtulovakuutuksesta.
- Työtulovakuutuksen pääasialliset rahoittajat ovat työnantajat (työnantajan sairausvakuutusmaksu) sekä palkansaajat ja yrittäjät (sairausvakuutuksen päivärahamaksu).
- Valtio rahoittaa sen osuuden vähimmäismääräisenä maksettavan päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan kuluista, joka ylittää vuositulon perusteella lasketun päivärahaetuuden tai kuntoutusrahan määrän.
- Vakuutusmaksuilla rahoitettavista menoista rahoitetaan **68 % työnantajien sairausvakuutusmaksuilla** ja **32 % palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksuilla**
- Vuonna 2025 vanhempainpäivärahoja maksettiin yhteensä lähes 1,24 miljardia euroa
- Vuonna 2025 perhevapaakorvausta maksettiin 60 miljoonaa euroa

Taustainfo: Perhevapaiden rahoitus

- Kunnat rahoittavat kotihoidon tuen ja sen kuntalisät sekä varhaiskasvatuspalvelut
- Vuonna 2025 kotihoidon tukea maksettiin 137 miljoonaa euroa
- Vuonna 2024 varhaiskasvatuspalvelujen menot olivat 3,62 miljardia euroa

Vaikutusarviointi

- STM:n selvityksessä on arvioitu vaikutuksia pienituloisuusasteeseen sekä perhevapaakustannuksiin, muihin etuuskustannuksiin, veroihin ja veroluonteisiin maksuihin sekä kokonaiskustannuksiin ilman käyttäytymisvaikutuksia

Taulukko 4. Mallien vaikutukset pienituloisuusasteeseen (%) sekä perhevapaakustannuksiin*, muihin etuuskustannuksiin, veroihin ja veroluonteisiin maksuihin sekä kokonaiskustannuksiin** (miljoonaa euroa vuodessa) ilman käyttäytymisvaikutuksia.

Tunnusluvut	Malli 1	Malli 2	Malli 3	Malli 4
Pienituloisuusaste. Lähtötaso 2024: 14.8 %	14.9 %	14.9 %	14.9 %	14.9 %
Alle 18v pienituloisuusaste. Lähtötaso 2024: 14.4 %	14.7 %	14.7 %	14.6 %	14.6 %
Kustannukset perhevapaaetuuksissa:				
Kotihoidon tuki	-164	-164	-164	-164
Vanhempainpäivärahat	0	+153	+179	+190
Perhevapaakustannukset yhteensä:*	-164	-11	+15	+26
Muut etuuskustannukset:				
Asumisen tuet (menot)	+5	+2	+2	+2
Toimeentulotuki (menot)	+36	+26	+26	+25
Verot ja maksut (tulot)	-37	+27	+27	+31
Kokonaiskustannus (sis. toimeentulotuki)**	-88	-11	+15	+22

Vaikutusarviointi

- STM:n selvityksessä on arvioitu vaikutuksia työllisyyteen (henkilötyövuosina) sekä varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ja kustannuksiin (muutos prosentteina)
- Kokoomuksen malli muistuttaa STM:n selvityksen mallia 2
- Malliin 2 ei kuitenkaan liittynyt korvausasteen nostaminen
- Toisaalta kokoomuksen malli lisäisi ansiosidonnaisten päivien määrää 40 päivällä, ei kahdella kuukaudella (50 päivällä)
- Malliin 2 ei liity myöskään siirrettävien päivien alempi korvausaste

Taulukko 5. Mallien 1–4 arvioidut vaikutukset työllisyyteen (muutos henkilötyövuosina) sekä varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään ja kustannuksiin (muutos prosentteina).

Vaikutus	Yläraja / Alaraja	Malli 1	Malli 2	Malli 3	Malli 4
Työllisyys					
Synnyttävä vanhempi (äiti):	Yläraja	+ 25 200	+23 300	+20 100	+20 100
	Alaraja	+19 800	+17 900	+14 700	+14 700
Ei synnyttävä vanhempi (isä)	Yläraja	0	-2 700	-8 000	-8 000
	Alaraja (50 % isistä käyttää uutta etuutta)	0	-1 300	-4 000	-4 000
Varhaiskasvatus- palvelujen kysynnän muutos	Yläraja	+11 %	+9 %	+5 %	+5 %
	Alaraja	+9 %	+7 %	+5 %	+5 %
Varhaiskasvatuksen kustannusten muutos	Yläraja	+13 %	+11 %	+6 %	+6 %
	Alaraja	+10 %	+8 %	+5 %	+5 %

Selite: Miinus = kustannukset tai työllisyys vähenee, Plus = kustannukset tai työllisyys kasvaa. Laskelmien ylä- ja alarajassa huomioidaan Kelan etuusrekisteritilastoista toteutunut käyttäjämäärä vuosina 2023–2024 sekä mikrosimuloimalla saatu käyttäjämäärän muutos.